

Oikaisuvaatimus hallituksen päätöksestä 15.6.2021 § 66 Lipputilihanke: Siirtymävaiheen muutokset tariffissa ja palvelukonseptin rajaukset, Tiinanen

263/02.08.02/2020 [Lippu- ja maksujärjestelmän visiotyö]

Hallitus § 87

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelijat Osastonjohtaja Mari Flink, p. 09 4766 4420,
hallintopäällikkö Antti-Pekka Röntynen, p. 040 827 1158,
lakimies Anu Ojala, p. 040 519 1393

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Jaakko Tiinanen on tehnyt oikaisuvaatimuksen koskien hallituksen päätöstä 15.6.2021 § 66 Lipputilihanke: Siirtymävaiheen muutokset tariffissa ja palvelukonseptin rajaukset. Oikaisuvaatimus on saapunut HSL:n kirjaamoon 23.6.2021, joten se on saapunut kuntalain (410/2015) 138 §:n mukaisessa määräajassa. Oikaisuvaatimuksen tekijä on kuntalain 137 §:ssä tarkoitettu kuntayhtymän jäsenkunnan jäsen ja siten oikeutettu jättämään oikaisuvaatimuksen.

Tiinanen vaatii oikaisuvaatimuksesta ilmenevillä perusteilla, että päätös muutetaan poistamalla päätöksestä linjaus, jonka mukaisesti opiskelija-alennuksen saamisedellytykseksi määrättäisiin vuoden 2022 alusta lukien päätoimisen opiskelun ohella myös sovelluksen käyttäminen asiointimuotona.

Hallituksen päätöksen 15.6.2021 § 66 sisältö

Hallituksen päätöksellä 15.6.2021 § 66 päätettiin a) hylätä Omavyöhykemalli tariffityön jatkovalmistelusta; b) hyväksyä päätöksen selostusosan mukainen siirtymävaiheen suunnitelma; c) keskittää opiskelijalippu HSL-sovellukseen vuoden 2022 alusta selostusosan mukaisesti; sekä d) ajaa automaattiverkko alas, lopettaa nykyiseen matkakorttijärjestelmään perustuva myynti ja lakkauttaa arvotuote tilipohjaisen palvelun käyttöönoton yhteydessä. Lisäksi hallitus päätti valtuuttaa toimitusjohtajan täsmentämään b), c) ja d) -kohtien mukaisia suunnitelmia sekä päättämään tilipohjaisen palvelun käyttöönoton tarkemmasta aikataulusta.

Sovellettava lainsäädäntö

Kuntalain 134 §:n mukaan kunnanhallituksen, lautakunnan ja valiokunnan, niiden jaoston sekä niiden alaisen viranomaisen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen oikaisua. Oikaisuvaatimus tehdään asianomaiselle toimielimelle. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Kuntalain 137 §:n mukaan oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Kuntayhtymän viranomaisen päätöksestä oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä myös kuntayhtymän jäsenkunta ja sen jäsen sekä kuntien yhteisen toimielimen päätöksestä sopimukseen osallinen kunta ja sen jäsen.

Kuntalain 138 §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksen voi tehdä sekä laillisuus- että tarkoituksenmukaisuusperusteella.

Kuntalain 143 §:n mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi taikka jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon.

Kuntalain 144 §:n mukaan oikaisuvaatimukseen ja kunnallisvalitukseen sovelletaan siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä, mitä hallintolaissa ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Hallintolain (434/2003) 7 §:n mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 49d §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava päätös, johon vaaditaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan.

Hallintolain 49g §:n mukaan otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen viranomainen voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen tai hylätä oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuspäätöksessä on annettava perusteltu ratkaisu oikaisuvaatimuksessa esitettyihin vaatimuksiin.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 5 §:n mukaan viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi tässä laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaan syrjintä on välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

Lain digitaalisten palveluiden saavutettavuudesta (306/2019, digipalvelulaki) 7 §:ssä on määritelty julkishallinnon mobiilisovellusten saavutettavuuden minimivaatimukset.

Julkishallinnon mobiilisovelluksista on laadittava digipalvelulain 9 §:n mukainen saavutettavuusseloste.

Oikaisuvaatimuksen käsittely

HSL-sovellus täyttää lippujen ostamisen osalta digipalvelulain mukaiset saavutettavuusvaatimukset eli lipun ostamisen ei pitäisi estyä saavutettavuuspuutteiden takia. HSL myös kehittää HSL-sovelluksen saavutettavuutta jatkuvasti. Mikäli havaitaan saavutettavuuspuute, joka estää

opiskelijaa ostamasta kausilipun HSL-sovellusta, opiskelija-alennuksen hyödyntäminen mahdollistetaan tapauskohtaisesti soveltuvimalla tavalla.

Opiskelija-alennuksessa on kyse lakiin perustumattomasta, vapaaehtoisesti tarjottavasta etuudesta. Opiskelija-alennuksen keskittäminen HSL-sovellukseen ei riko yhdenvertaisuusperiaatetta. Älypuhelimien omistaminen on ero tosiasiallisissa olosuhteissa eikä henkilöön liittyvä syy. Näin ollen se ei muodosta syrjintäperustetta. HSL varmistaa päätöksen täytäntöönpanossa tapauskohtaisesti, ettei uusi toimintamalli johda myöskään yksittäistapauksissa syrjintään vammaisuuden, toimintakyvyltään, terveydentilan tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Syrjintäkielto ei edellytä, että jokaista asiakasryhmää kohdellaan aina täsmälleen samalla tavalla. Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan erilaisten vapaaehtoisesti tarjottujen alennusten ja muiden etuuksien antaminen opiskelijoille, asevelvollisille tai eläkeläisille tarkoituksin tukea näiden ryhmien kulttuurista ja sosiaalista osallistumista, on näihin ryhmiin kuuluvien elämäntilanne huomioon ottaen yleensä pidettävä tavoitteiltaan hyväksyttävänä siitakin huolimatta, että tällaiset käytännöt usein asettavat eri ikäryhmiin kuuluvat henkilöt välillisesti eri asemaan (HE 19/2014 vp). Opiskelija-alennuksen saajien ja muihin alennusryhmiin kuuluvien tilanteet eivät ole rinnastettavissa toisiinsa oikeudellisesti merkityksellisten seikkojen osalta, joten kyseessä ei ole vertailukelpoinen tilanne, eikä käytäntö siten ole syrjivä.

Opiskelija-alennusta ei voida myöntää HSL-sovelluksessa sellaisille opiskelijoille, joiden opiskelijaoikeutta ei voi tarkistaa opetushallituksen digipalvelusta. Tästä käytännön syystä johtuen opiskelija-alennus myönnetään heille HSL-kortille. Muutokset digipalvelun kattavuuteen ovat kuitenkin mahdollisia ja opiskelijat siirtyvät käyttämään HSL-sovellusta sitä mukaa, kun heidän oppilaitoksensa lisätään digipalveluun.

Johtopäätös

Hallituksella on ollut toimivalta päättää asiasta, eikä oikaisuvaatimuksessa ole esitetty sellaisia perusteita, jotka edellyttäisivät päätöksen muuttamista. Kuntalain mukainen oikaisuvaatimus on siten hylättävä.

Päätös voidaan panna täytäntöön jo ennen kuin se on saanut lainvoiman, sillä oikaisuvaatimus tai mahdollinen valitus ei käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi, eikä oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomainen ole kieltänyt täytäntöönpanoa.

Ehdotus	Hallitus päättää hylätä oikaisuvaatimuksen, jonka Tiinanen on tehnyt hallituksen päätöksestä 15.6.2021 § 66, sillä hallituksella on ollut toimivalta päättää kyseisestä asiasta, eikä oikaisuvaatimuksessa ole esitetty sellaisia perusteita, jotka muutoinkaan edellyttäisivät päätöksen muuttamista.
Päätös	Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.
Liitteet	Hallituksen kokouksen 15.6.2021 § 66 päätös Oikaisuvaatimus